

“Silva” – Mart Sanderi galantne ukseavamine riigiteatrisse

HEILI VAUS-TAMM

muusikakriitik

Kálmáni operett “Silva” rahvuskooper Estonias. Lavastaja ja kunstnik: Mart Sander. Dirigent: Erki Pehk, Koreograaf: Marina Kesler.

Osades: Janne Ševtšenko/Helen Lokuta, Raivo E. Tamm, Riina Airene/Pirjo Levandi, Andres Köster/Aare Saal, Rene Soom, Maris Liloson/Pirjo Püvi, Väino Puura, sir Richard Rowlands/Robbie Bird.

Mart Sander on loonud turvalise lavastuse, laiendanud oma amplituuda ja tõusnud sellega eesti meelelahutuse kuningaks. Tundub, et just sellist lavastust oligi vaja: üldsus on rahul ja saalid lisakohtadeni välja müüdud. Lavastus on stiilne ja igati ontlik, mine või lasteaialapsega vaatama. Innovatiivse “Nahkhiire”/traditsioonilise “Silva” näitest võib välja lugeda, et operett pole žanr, millega meil eksperimenteerida tasuks. Eks operetivaatajad ole ka publiku traditsioonialt osa.

Opereti süžee on varieteeteatri esiantisti Silva ja kõrgest soost vürstipoja Edwini armulugu, kus läbi vägisi paari panemiste ja armukadedust tekitavate abikaasamängude kõik lõpuks õnnelikuks saavad. Esimesel etendusel oli tunne, nagu vaataks mingit aastakümnetetagust lavastust – nii tavaline ja juba nähtud tundus kõik, nagu polekski teatrikunst vahepeal arenenud. Ei mingeid rõhuasetusi, teist plaani, psühholoogiat. Eks igasugune allteksti otsimine ja oma liini ajamine oleks olnud risk, aga tõstnuks lavastuse siiski tänapäeva teatri tasemele. Lavastuse plakat muide töötas kontseptsiooni – Silva tänapäevases öhtukleidis enesestõmbunud poosis hulga pimedusest kumavate mehekujude vahel. No väga hea – olekski võinud ta ju kas haavatavaks naiseks või lavaelust loobuvaks armastajaks

välja mängida. Sanderi aastakümnetepikune kogemus meelelahutuses oleks psühholoogiat ja allteksti kindlasti võimaldanud, nii mitmekülgne, haritud ja särav isikus nagu ta on. Aga see kõik võib olla ees. Äkki oli “Silva” vaid kommertslikult edukas ukseavamine riigiteatrisse ja usalduse leidmine. Siit edasi võib Sander hakata süvenema ja sügavamaid väärtusi välja tooma.

Oli kaks väga õnnestunult leitud lavastusmomenti: Stasi raamatu ärapanemine, kus käsi “ulatas” läbi korruste, ja kolmanda vaatuse lavapilt hotelli suure klaasist pöörduks, millest nägi tänaval toimuvat. Üldises romantilises lavakujunduses mõjus see vägagi värskest ja ka naljakaid võimalusi andvalt.

Teine etendus jäi meelde oma näitlejatöödega. Detailidega on Sander kõvasti töötanud. Liikumised on täpsed ja koreograafiasse istutatud, kolmanda vaatuse suhtlemisfinessid on kõitvalt paika pandud. Tõeline meelelahutuse professionaali käekiri! Kui “Nahkhiire” läksid naljad mitte ainult allapoole vööd, vaid ka üle taluvuse piiri, siis “Silvas” oli kõik korrektne. “Nüüd ma mõistan jälle, miks ma sinusse abiellusin,” ütleb vana krahv oma “kõrgestisündinud” abikaasale, kui see kunagise “Hõõritava Hildana” talle tantsinud ja laulnud on. “Ma olen siia ...kogunenud, et...paluda teie kätt,” putrab elumees Boni, kui esimest korda elus on vaja neiu kätt paluda.

Kui “Nahkhiir” püüdis pakkuda operetižanris kunsti (valgusrežiir ja mõned ideed olid seal väga head), aga intrigeeris ja kohati lausa solvas operetiarmastajat, siis “Silva” vaid paitab publikut ja toidab piimakreemiga. Valguskunstniku oleks Sander siiski võinud võtta. Kõike ei saa ja pole vajagi ise osata.

Näitlejatöödest tõusis esile Rene Soomi

osataitmine. Endel Pärna sugust operetianet meil praegu pole, aga Soomi ühtlane kandev vokaal, osav liikumine ja huumorimeel on hetkel parim, mida operetilaval näha saab. Teiseks etenduseks lisandunud häälelised finessid tõid esitatavasse olulist sära ja võlu. Silva osataitjatele ootaksin Janne Ševtšenkolt registrite löikes ühtlase häält ja Helen Lokutalt rohkem elavust ning kirge. Mõlemad on aga omas laadis võluvad. Esimese armastaja Edwini roll tundus esitajatele kuidagi ebamugav. Andres Köster on veidi veretu ja Aare Saal tahab ilmselt veel osaga harjumist. Kösteri natuuriga ideaalselt sobiv roll on siiani minu silmis “Jevgeni Onegini” Lenski habras poeedinatuur. Samas, “Nahkhiires” oli Kösteril karakterit küllaga. Saal kannab selle baritonihäälele kohandatud tenoripartii välja küll. Ja tema lavasarm pole sugugi veel lõplikult avanenud. Sellest võib väga hea roll tulla. Subrett Stasi osataitjad Maris Liloson ja Pirjo Püvi on mõlemad armsad ja mängivad nauditavalt. Lilosoni hääle jõuab saali paremini, Püvi puhul oli imetlusväärne, kui täpselt dirigent Erki Pehk orkestri kikivarvul mängima pani, et habrast häält mitte matta. Pehk on väga hoolitsev dirigent, kes kõik lauljate rütmilised vipe-rused kinni püüab ja ära peidab ning samas üritab orkestrisoolodest parimat võtta.

Väino Puurale elunäinud mehe roll muidugi sobib. Vokaalselt oli teine etendus tunduvalt parem. Ka tantsudes oli tunda kogenud salongilõvi lihvi. Vürstliku vana-paari prouana oli usutavat särtsu Pirjo Levandi ettekandes, aga härra Raivo E. Tammelt sooviks rollist mitte väsimist. Esimene etendus oli tema ainsa draamarolli meisterliku kehastamise tõttu oluliselt rikkam. Teises draamanäitleja suveräänsus lauljate keskel enam kahjuks nii selgelt silma ei paistnud. Robbie Bird USA saadiku laitmatu inglise keele ja naljaka kõnepruugiga on väärt täiendus.

Osaliselt rahvuskooperi koorist koosnev varieteetrupp on liikuv, võluv ja stiilne. Henno Soode oli mustlasviuldajana igati tasemel nii *glissando*de kui ka kehakeele poolest. Orkester mängis esimesel kuuldul etendusel ehmatavalt mustalt, teisel märgatavalt paremini. Laval nähtava klantspildiga peab orkestriaugus ikka ka sammu pidama – sära ja lusti võiks rohkem olla.

“Silva” on lavastus, mis paneb mõtlema, et mida me operetis üldse näha tahame.

osataitmine. Endel Pärna sugust operetianet meil praegu pole, aga Soomi ühtlane kande vokaal, osav liikumine ja huumorimeel on hetkel parim, mida operetilaval näha saab. Teiseks etenduseks lisandunud häälelised finessid töid esitatavasse olulist sära ja võlu. Silva osatäitjalt ootaksin Janne Ševtšenkolt registreeritud löikes ühtlase häält ja Helen Lokutalt rohkem elavust ning kirge. Mõlemad on aga omas laadis võluvad. Esimese armastaja Edwini roll tundus esitajatele kuidagi ebanugav. Andres Köster on veidi veretu ja Aare Saal tahab ilmselt veel osaga harjumist. Kösteri natuuriga ideaalselt sobiv roll on siiani minu silmis "Jevgeni Onegini" Lenski habras poedinatuur. Samas, "Nahkhiires" oli Kösteril karakterit küllaga. Saal kannab selle baritonihäälele kohandatud tenoripartii välja küll. Ja tema lavasarm pole sugugi veel lõplikult avanenud. Sellest võib väga hea roll tulla. Subrett Stasi osatäitjad Maris Liloson ja Pirjo Püvi on mõlemad armsad ja mängivad nauditavalt. Lilosoni hääle jõuab saali paremini, Püvi puhul oli imetusväärne, kui täpselt dirigent Erki Pehk orkestri kikivarvul mängima pani, et habrast häält mitte mätta. Pehk on väga hoolitsev dirigent, kes kõik lauljate rütmilised vipersused kinni püüab ja ära peidab ning samas üritab orkestrisoolodest parimat võtta.

Väino Puurale elunäinud mehe roll muidugi sobib. Vokaalselt oli teine etendus tunduvalt parem. Ka tantsudes oli tunda kogunud salongilõvi lihvi. Vürstliku vana-paari prouana oli usutavat särtsu Pirjo Levandi ettekandes, aga härra Raivo E. Tammelt sooviks rollist mitte väsimist. Esimene etendus oli tema ainsa draamarolli meisterliku kehastamise tõttu oluliselt rikkam. Teises draamanäitleja suveräänsus lauljate keskel enam kahjuks nii selgelt silma ei paistnud. Robbie Bird USA saadiku laitmatu inglise keele ja naljaka kõnepruugiga on väärt täiendus.

Osaliselt rahvusoperi koorist koosnev varieteetrupp on liikuv, võluv ja stiilne. Henno Soode oli mustlasviuldajana igati tasemel nii *glissando*de kui ka kehakeele poolest. Orkester mängis esimesel kuuldu etendusel ehmatavalt mustalt, teisel märgatavalt paremini. Laval nähtava klantspildiga peab orkestriaugus ikka ka sammu pidama – sära ja lusti võiks rohkem olla.

"Silva" on lavastus, mis paneb mõtlema, et mida me operetis üldse näha tahame.

Janne Ševtšenko Silvana
ja Andres Köster Edwinina.
FOTO MEELIS TOMSON